

Preek Mattheus 28:1-10 – Pasen 2020

Gemeente van de Opgestane,

Inleiding: vertrouwen in crisis

In de afgelopen week is er iets bij ons allemaal gestorven. Hoe en wat precies dat verschilt van mens tot mens – ook bij u die deze dienst op paasmorgen meeviort. Voor de een is er direct de gedachte aan die ene, die gestorven is in de afgelopen weken; voor een ander is het diegene die opgenomen is in het ziekenhuis, afgezonderd van de rest van de wereld; voor weer een ander is het onzekerheid over werk of over de toekomst van je bedrijf. Hoe precies verschilt, maar wij lijden *duizend zorgen, duizend doden*. Wij, collectief, als samenleving; individueel weten we natuurlijk allemaal allang van de omtembare en wrede macht van de dood die zijn slagschaduw ver in het leven vooruitwerpt. Wie ooit kanker had, weet levenslang de onzekerheid met zich mee te dragen. Wie ooit een geliefde heeft verloren aan een ziekte of een aandoening waar niets tegen bestand was, die weet van het gevoel van machteloosheid. Wij kennen de beelden van de andere kant van de wereld, waar nu eens hier, dan weer daar, mensen massaal sterven in hulpeloosheid.

Nu raakt dat *ons*, collectief, als samenleving. In de Groene Amsterdammer van een week of twee geleden stond een essay waarin als diepste aspect van de crisis van deze tijd een religieus of existentieel aspect genoemd werd. Die auteur noemde het zo: *het besef dat de mens het leven uiteindelijk niet of hoogstens deels in de hand heeft. Veiligheid, zekerheid, maakbaarheid en beheersbaarheid zijn pijlers van de moderne samenleving en de huidige mentaliteit. Zo iets als een tragisch levensgevoel ontbreekt bijna volledig, behalve op het moment dat een te jonge vriend of vriendin ten grave wordt gedragen, maar het daarbij passende gevoel van broosheid duurt veelal slechts kort*. Hoe het ieder van ons persoonlijk ook raakt, dat gevoel van *broosheid* raakt ons met elkaar. In heel veel mensen leeft het gevoel dat onze wereld op z'n grondvesten staat te trillen; ik herken dat zelf ook. Er is niemand die echt weet hoe het straks verder zal gaan; wanneer de dreiging voorbij is, en hoe de economie er dan voor staat, en of we teruggaan naar een herkenbaar 'normaal'. Er is bij ons iets gestorven in deze weken.

Opgestaan!

Dat – dat er iets onherstelbaar gebroken is, iets dat raakt aan je diepste mens-zijn – dat is hoe die vrouwen op een zondagochtend naar het graf gaan. Het was er maar Eén die gestorven was - de Gekruisigde – maar de schok ging dieper nog dan het sterven dan die ene, de geliefde, altijd gaat. Het sterven van deze Ene had voor hen, met die woorden die ook voor de crisis van nu gebruikt worden, een existentiële of religieuze lading. Hun wereld stond sinds die voorafgaande vrijdag op z'n grondvesten te trillen. *Jezus* is gestorven. Hij had met woord en daad geclaimd dat Hij van God gezonden was – en zij, de vrouwen, hadden het *geloofd*; zij hadden geloofd dat *God* met Hem was en door Hem heen werkte. Deze Jezus – gekruisigd, gestorven en begraven. God had het *niet* verhinderd; God had *niet* ingegrepen. *Nu is dus alles ingestort* – een geloofswereld sterker nog dan onze *veiligheid, zekerheid, maakbaarheid en beheersbaarheid, de pijlers van onze samenleving en van onze mentaliteit*. Alles waar ze ooit op vertrouwd hadden, staat op losse schroeven. Zo komen ze *kijken naar* het graf; niet meer dan dat. Dat is met aanvaarding; met verslagenheid; met radeloosheid; met vertwijfeling; met niet meer weten welke toekomst er is.

Nu komen ze daar op deze zondagochtend en als ze er aankomen gebeurt er iets ontzagwekkends, dat het graf opent en dat hen met de bewakers doet verstijven van schrik. Totdat een boodschapper van de hemel hen aanspreekt: jullie, wees niet bang, want degene die jullie hier zoeken, Jezus de Gekruisigde – Hij is niet bij de doden te vinden, want Hij is opgewekt! Dat is het evangelie van Pasen: God heeft *wel* ingegrepen, geheel onverwachts en toen iedereen dacht dat het er te laat voor was. God greep *wel* in. *God* is hier aan het werk geweest en Hij heeft Jezus uit de dood opgewekt. Dat, dat *nieuws*; dat doorbreekt uiteindelijk, met moeite, hun radeloosheid. Wat ik hoop is dat het nieuws van Pasen zo *onze* radeloosheid doorbreekt.

Een stotterend geloofsbegin

God heeft ingegrepen; dat is wat die boodschappers melden. En dan *stottert* het verhaal een beetje. Het is niet direct met *geloof* dat de vrouwen bij het graf reageren. Het valt op hoe doordrongen van *angst* dit hele verhaal is, ook bij hen, ook *nadat* ze de engel gehoord hebben.

Ik stel me zo voor dat dat huiveren is wat de vrouwen doen, voor het ontzagwekkende, voor dat het *God* is die hier aan het werk is. God is duizelingwekkend groots. Iets zien van God, al is het maar een flard, doet mensen plat ter aarde vallen. *Kom niet dichterbij*, klinkt het dan, *want de plaats waar je staat is heilige grond*. De vrouwen staan op heilige grond. *Dit* is heilige grond. *God* heeft iets van zijn grootse aanwezigheid laten zien – en zij staan te trillen op hun benen. *Dat is Pasen*. Pasen is niet het rustig weer ontkiemen van de voorjaarsbloemen of de langverwachte groei van nieuw leven aan dood hout; Pasen is het feest van God die ingrijpt, en die de keiharde realiteit van dood en graf met macht doorbreekt. Met Pasen wordt iets zichtbaar van die indrukwekkende majesteit van God. Er gebeurt iets dat je ook doet huiveren, waarvan je als je het tot je door laat dringen op je benen staat te trillen.

Ik stel me ook voor dat het een soort innerlijk *verzet* is tegen God die *inbreekt* op al onze verwachtingen. Gek is dat: soms is de bekende angst veiliger dan de onbekende bevrijding. Misschien herken je dat wel uit je eigen leven: de neiging om je te hechten aan het voorspelbare van de wereld, hoe diep-tragisch dat ook mag uitwerken in je eigen leven. Er zit een innerlijke weerzin in mensen tegen onvoorspelbaarheid, tegen het totaal onverwachte; ik stel me zo voor dat de vrouwen dat ook ervaren. Dat is zo sterk dat je zelfs de boel dicht kunt *willen* houden – ook daarvan vertelt Mattheus, dat het kan dat je liever hebt dat dat graf dicht blijft, en dat je er wel voor waakt dat er iets gebeurt dat misschien dan uitgelegd kan worden als iets vanuit de hemel. Dat kan; en dat kan ook heel veilig voelen, vele malen zekerder dan het geloof dat God vanuit zijn werkelijkheid in kan breken. Dat is allemaal zo herkenbaar en zo menselijk; dat het niet *lukt* om het tot je door te laten dringen, of dat je wel voelt dat je er in je hart eigenlijk niet aan *wilt*. Dat je in huiver terugdeinst en niet verder durft in geloof.

Dan zegt die engel het vanochtend tegen jou en tegen mij: *wees niet bang*. Wees niet bang als je dit beluistert met het gevoel dat alles wankelt, dat de hele wereld opnieuw in de chaos verzinkt. Wees niet bang als je de dreiging van ziekte en dood veel dichterbij voelt komen dan die ooit geweest is. Wees niet bang als je nog volstrekt niet weet hoe het met jou straks weer verder moet.

En: wees ook niet bang als je voelt dat je het allemaal niet meekrijgt. Wees niet bang als je jouw eigen geloof voelt stotteren. Wees niet bang als het je allemaal niet kan overtuigen of als het nieuws van Pasen je alleen maar meer in verwarring brengt. Wees niet bang – de Opgestane, dat is de Gekruisigde, en Hij noemt jou en mij zijn broeders, zelfs als we Hem keer op keer in de steek gelaten en verloochend hebben.

De nabijheid van de Levende

God heeft ingegrepen, en de engel zegt tegen jou en mij: wees niet bang. Als de vrouwen dan vertrekken, en de angst langzaam plaatsmaakt voor vreugde, dan ontmoet Jezus hen. Ze bewijzen Hem eer – teken is het van zijn grootsheid. Maar ook, en dat valt mij in deze tijd extra op, *ze grijpen Hem vast*.

Dit is het moment om het *ontroerende* van die scene mee te voelen. *Zij grijpen Hem vast*. Ik weet niet hoe het u vergaat, maar ik mis dat, de mogelijkheid om fysiek dichtbij een ander te zijn, een ander in levenden lijve te ontmoeten. En bij mij valt dat nog mee; schrijnend vind ik de beelden van ouderen in verpleeghuizen, die geen bezoek meer mogen ontvangen, die vanaf het balkon af en toe kunnen zwaaien naar kinderen en kleinkinderen. Ik las een verhaal van een geestelijk verzorger in een Amerikaans ziekenhuis die vertelde hoe zij aan het bed van een stervende zat, en bij de deur stond een verpleger die een telefoon vasthield voor het contact met de familie, en die geestelijk verzorger vertelt hoe er op dat moment iets brak bij haar, dat dit zo niet was zoals het had moeten zijn, dat iemand daar ligt zonder bezoek en zonder naasten om zich heen. Misschien herken je dat wel van heel dichtbij, het pijnlijke van de afstand tussen mensen die deze crisis creëert, juist op die momenten dat je het meest nabij wilt zijn.

Juist nu vind ik het ontroerend om te lezen hoe de vrouwen Jezus vastgrijpen. Zij doorbreken de anderhalve meter afstand houden en raken de Ander aan. Dat vind ik zo ongelooflijk mooi aan het opstandingsevangelie. Opstanding is, God zij dank, meer nabij dan een YouTube-kerkdienst, of een vergadering via Teams of Zoom, of een gesprek met je familie via Skype. Opstanding gaat over echte mensen. Hij komt hen tegemoet, en zij grijpen Hem vast, in een werkelijke ontmoeting van mens tot mens.

Slot: nieuw leven in hoop

Er is in de afgelopen weken iets gestorven, maar God heeft ingegrepen, God heeft Jezus uit de dood opgewekt, en zo horen we vanochtend de engel bij het graf tot ons spreken: wees niet bang. Wees niet bang, want God is sterker dan de macht van de dood. Wees niet bang, want God heeft deze wereld niet aan zijn lot overgelaten. Wees niet bang – Hij, de Levende, Hij durft het aan om ons zijn broeders te noemen.

Wees niet bang. Wij leven in een wereld die lijkt te wankelen; die in deze weken op haar grondvesten staat te trillen. Die tot in haar ziel geraakt is, en dag in dag uit horen we er het nieuws van. Vanochtend horen we daar tegenover het nieuws van Pasen, dat God Jezus uit de dood heeft opgewekt. En *daarom* is er hoop. Ja, er is ook hoop omdat de curve afvlakt. Er is ook de hoop dat er misschien een vaccin of medicijn gevonden wordt. Er is ook hoop op verstandig beleid en maatregelen. Maar niets daarvan haalt het bij deze hoop: dat God de macht van chaos en dood niet het laatste woord geeft. Dat God daar met kracht doorheen breekt. Dat afstand, zelfs niet de ultieme afstand van de dood, niet het laatste woord heeft, maar dat God tot leven wekt, herstelt, vernieuwt, tot een werkelijk nieuw leven. Dat is onze hoop.

Wij leven in een wereld die wankelt – en wij horen het goede nieuws van God die Jezus uit de dood heeft opgewekt. Leef daarom in hoop, op alle plaatsen waar je komende week geroepen bent. Zoek te groeien in die hoop, zoek je misschien stotterende geloof op gang te helpen. Luister naar dit nieuws, steeds opnieuw: Jezus de Gekruisigde – Hij, de Levende, Hij is niet bij de doden, want God heeft Hem opgewekt. Amen